

แก้หรือเสริมกิเลส

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๘

ณ วัดป่าสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรมนะ เรามีวาสนามาก เพราะฟังธรรม แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ขณะเป็นพุทธวิสัยนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเกิดที่ลุมพินีวัน เกิดมาเป็นทารกเดินได้ ๗ ก้าว เปล่งวาจาว่า “เราเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เราจะไม่กลับมาเกิดอีก”

แต่ขณะที่อายุที่ยังเป็นหนุ่มอยู่นั้นพระเจ้าสุทโธทนะพยายามหาครูให้ ส่งให้เรียนเพื่อวิชาการทางการปกครอง จะได้เป็นกษัตริย์อยู่นะ ชีวิตช่วงนั้น ช่วงที่ว่าเจ้าชายสิทธัตถะยังไม่ได้ ออกแสวงหาโมกขธรรม ชีวิตนั้นมีความสุขประสาโลก ขณะสร้างบุญญาธิการมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เกิดที่ลุมพินีวัน ประกาศตัวว่า “จะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เราจะไม่กลับมาเกิดอีก” แต่ก็ใช้ชีวิตทางโลกไป

เวลามีคู่ครอง แล้วเวลาสามเณรหลุดลอดมา ความอาลัยอาวรณ์นะ ก่อนที่จะออกจากราชวัง เขามอบอกว่าลูกเกิดแล้ว จะเห็นหน้าลูกก็ไม่กล้าไปเห็น ออกจากราชวังไป เหมือนกับเราอาลัยอาวรณ์นะ คู่ครองของตัวทำไมใครจะไม่รัก ลูกของตัวใครจะไม่รัก ความรักความอาลัยอาวรณ์มันเรื่องของกิเลสตัณหา กิเลสในโลกนี้ถึงได้ ดึงให้เจ้าชายสิทธัตถะจะไม่ได้ ออกบวช

แต่ขณะที่ออกไปบวชอีก ๖ ปี ขณะที่ออกประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ธรรมะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ได้เกิด เจ้าชายสิทธัตถะไปเล่าเรียน ไปทดสอบกับเจ้าลัทธิต่างๆ การทรมานตนขนาดไหน เพราะในสมัยพุทธกาลนั้นการที่ชำระกิเลสเขาอย่างตนกัน เขาอนบน หลาว บนสิ่งที่เป็นอาวุธ เขาอนกันอยู่อย่างนั้นเขาทรมานตน เขาคิดว่าสิ่งนั้นจะเป็นการฆ่ากิเลส

เจ้าชายสิทธัตถะก็ได้ไปศึกษานะ ไปดูเขาแล้วพยายามทำที่เขาทำขนาดไหนก็ประมาณคน สิ่งนี้
ธรรมะยังไม่เกิด

ถึงว่าเรามีอำนาจวาสนา เราเป็นสาวก-สาวกะก็จริงอยู่ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติไป แล้วเราจะ
ไม่มีบุญญะการเท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีบุญญะการเท่ากับอัครสาวกต่างๆ
ที่ได้การพยากรณ์เป็นเอตทัคคะแต่ละบุคคล พระอนรุทธะเป็นผู้ที่รู้วาระจิตมาก ขณะที่องค์สมเด็จพระ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอรหันต์ด้วยกันเป็นพันๆ นะ ว่า “ขณะนี้องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานหรือยัง”

พระอนรุทธะนั่งเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่บอกว่า “ยัง”

บอกว่า “ยัง” แสดงว่านั่งอยู่โดยปกติ เฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสื่อความหมาย
โดยเปล่งวาจาได้อยู่ แต่เอตทัคคะ มีความชำนาญทางรู้วาระจิต องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ขณะนี้กำลังเข้าปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน ขึ้นไปอากาศาณัญจายตนะ ขึ้นไปสมาบัติ เข้าออก

ในเอตทัคคะคือว่าพระอนรุทธะเลิศ เลิศทางรู้วาระจิต พระสารีบุตรเลิศทางปัญญา สิ่งนี้
เลิศนี้เพราะได้สร้างบุญญะการมาทั้งนั้นเลย สิ่งสร้างบุญญะการมา แล้วออกประพฤติปฏิบัติ
ตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาวก-สาวกะเป็นผู้ที่ได้มีธรรม พังกรรมขององค์สมเด็จพระ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากว้างขวางมาก องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าจะพยากรณ์หรือกล่าวธรรมแต่พอเป็นเครื่องดำเนิน

เพราะปัญญาอย่างพวกเรา ปัญญาอย่างสาวกสาวกะตามไม่ทันหรอก สิ่งก็ตามไม่ทัน ตาม
ไม่ทันเพราะตามกิเลสของเราไม่ทันแล้ว ๑ ยังตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่
ทันอีก ๑ ตามกิเลสของเราไม่ทันเพราะกิเลสในหัวใจของเรามันมีเล่ห์เหลี่ยมของมัน มันเห็นแก่ตัว
ของมัน กิเลสอยู่ในหัวใจของสัตว์ตัวใดก็แล้วแต่ สัตว์ตัวนั้นจะมีมานะ มีความเห็นของตัวเองว่าตัวดี
ตัวเด่น ตัวดีตัวเด่นนี้ เราไม่ทันตัวเราเอง

ในสมัยพุทธกาล สุภทัตะเป็นพราหมณ์ สิ่งที่เป็นพราหมณ์เขามีความรู้มาก เขาไม่เชื่อใคร
สิ่งที่ไม่เชื่อใคร เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วเขาไม่เชื่อนะ ไม่เชื่อจนองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานอยู่แล้ว ถึงว่า ถ้าไม่ไปคืบนี้จะหมดโอกาส เพราะองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปปรินิพพาน

สุภทัชไปถามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กิเลสค้นหาในหัวใจ จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานอยู่แล้วนะถึงได้ถามว่า “ในลัทธิศาสนาต่างๆ เขาว่าของเขาดีๆ”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “อย่าถามให้มากไปเลย” ถ้าถามให้มากไปตัวเองก็ถือว่าตัวเองมีปัญหา ตัวเองก็ถือว่าตัวเองมีความรู้ ทำไมถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละ ทำไมไม่ใช้ปัญญาของตัวใคร่ครวญด้วยความรู้ของตัวเองล่ะ เพราะขนาดคิดขนาดไหนมันมีกิเลสค้นหา

ถึงว่า กิเลสอยู่ในหัวใจของสัตว์ตัวใดก็แล้วแต่ สัตว์ตัวนั้นจะหลงในกิเลสค้นหาของตัวเอง ยึดมั่นถือมั่นว่าเรามีปัญญา ก็คิดว่าเรามีปัญญา เราเป็นผู้ที่มีปัญญา เราเป็นผู้ที่ฉลาดมาก ไม่เชื่อใครเลย ไม่เชื่อใครเลยทำไมวินิจฉัยความเห็นของตัวเองไม่ได้ละ ในเมื่อมีกิเลสอยู่ จะฉลาดขนาดไหน จะมีปัญญขนาดไหน ไอ้กิเลสตัวนี้มันอยู่เหนือหมด เหนือความรู้สึกรู้สึก เหนือความคิด เหนือทั้งหมดเลย

ไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ไม่มีรอยเท้าในอากาศ” สิ่งที่ว่าไม่มีรอยเท้าในอากาศ คือถ้าไม่มีเหตุผล ในอากาศคือความเว้งว่าง คือสิ่งที่ไม่มีความจริง สิ่งใดเกาะเกี่ยวบนอากาศไม่ได้ เว้นไว้แต่จุลินทรีย์ต่างๆ ที่มันล่องลอยอยู่ในอากาศ “รอยเท้า” รอยเท้าคือจุดยืน รอยเท้าคือความรู้สึก ความหนักแน่นของจิต

สิ่งที่ความหนักแน่นของจิต ปัญญาอันนี้ไม่มี “ไม่มีรอยเท้าในอากาศ” คือมรรคญาณไม่เกิด สิ่งนี้ในศาสนาไหนไม่มีมรรคไม่มีผลหรอก ถึงบอกว่ามรรคผลคืออะไรก็ไม่เข้าใจ มีปัญญามากก็ปัญญาของพราหมณ์ ปัญญาของความรู้สึก ปัญญาของการท่องจำมา สิ่งที่เป็นปัญญขนาดนั้น รอยเท้าบนอากาศก็ไม่เข้าใจ สิ่งใดก็ไม่เข้าใจ แต่มีอำนาจวาสนา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ มีญาณหยั่งรู้ จะมาปรินิพพานที่นี้ก็เพื่อเรื่องศาสนา ปรินิพพานในเมืองเล็กๆ เพื่อจะได้ไม่มีการแก่งแย่ง ไม่มีการครอบงำ ให้แจกจ่ายออกไปเวลาท่านปรินิพพานไปแล้ว แล้วเพื่อสุภทัชนี้ด้วย สุภทัชเพราะมันมีเกียรติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เป็นเกียรติเพราะว่าในมหาบุรุษคนหนึ่ง อายุ ๘๐ ปี ขราภาพ จะไปปรินิพพาน สิ่งที่จะไปปรินิพพาน ถ้าคนเราจะตาย จะไปตายมันมีความกังวล นี่จะไปตายนะ วันนั้นตั้งแต่ฉันอาหารของนายจุนทะ พอโรคเริ่มกำเริบขึ้นมา จะฉันอาหารนั้นก็เห็นสาวกว่าถ้าฉันอาหารนั้นเข้าไปด้วยก็จะทำให้ร่างกายนั้นจะมีโรคภัยไข้เจ็บด้วย รับไว้แต่ผู้เดียวไง ให้ถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่เหลือนี่ให้เอาไปเทลงน้ำนะ อย่าให้ใครได้ฉัน เพราะสิ่งนี้เป็นอาหารที่ย่อยได้ยาก

ฉันอันนั้นเข้าไปแล้วโรคกำเริบ ถ่ายออกมา เริ่มมีอาการทางร่างกาย แล้วถ้าพูดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้พยากรณ์ไว้ บอกพระอานนทไวกุณฐะบอกว่า “อาหาร ๒ คราวที่ถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีบุญมากมีอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งนางสุชาดาถวายอาหาร ณ โคนต้นโพธิ์นั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฉันอาหารนั้นแล้วถึงซึ่งกิลิณนิพพาน กับอีกคราวหนึ่งคือคราวฉันอาหารของนายจุนทะ มันเป็นบุญอย่างมหาศาล”

แต่ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้พยากรณ์ไว้ ชาวโลกเขาจะคิดเถียงว่าเพราะฉันอาหารของนายจุนทะแล้วทำให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโรคกำเริบขึ้นมา แล้วถึงปรินิพพาน เขาจะกล่าวโงมตี เขาจะเถียงนายจุนทะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฉันไว้ก่อนเลย บอกพระอานนทไวกุณฐะว่า “บุญ ๒ คราว บุญที่คราวใหญ่มาก คราวหนึ่งคือนางสุชาดาได้ถวายอาหารองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กับอีกคราวหนึ่งคราวนายจุนทะ วันนี้ฉันอาหารของนายจุนทะเป็นมือสุดท้าย แล้วต่อไปคำคัมภีร์ถึงซึ่งขันธนิพพาน”

ขันธะคือภาระหน้าที่ของขันธ ธาตุขันธในร่างกาย เพราะหัวใจสำเร็จเป็นพระอรหันต์มา สำเร็จนี้จิตเข้าวิมุตติสุขมา ไม่มีสิ่งต่างๆ เข้าไปเจือปนในความรู้สึกอันนั้น แต่ธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ นี้เพื่อประโยชน์กับโลก ๔๕ ปี เทศนาว่าการมา ธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมไว้ เราได้ฟังธรรมอันนี้ไง เรามีโอกาส เราเกิดมาถึงจะเป็นสาวก-สาวกจะทุกข์ยากขนาดไหน แต่ก็มีธรรมอันนี้ไว้ให้เราแสวงหาคะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มี พยายามค้นคว้าหาสิ่งนี้มานะ ทั้งๆ ที่ว่าปรารถนามาเป็นพระโพธิสัตว์ เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๒๘ ปีนะ ทุกข์มาก่อน จนบวชอีก ๖ ปีก็ยังทุกข์มาก่อนนะ อายุ ๓๕ ถึงได้บรรลุธรรม สิ่งที่ได้บรรลุธรรมตรัสรู้ธรรมขึ้นมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศนาว่าการมาอีก ๔๕ ปี

แล้วถึงวันที่จะปรินิพพาน ฉันอาหารของนายจุนทะแล้วถึงต้องเดินไป เดินด้วยเท้าเปล่า เพื่อจะไปปรินิพพาน นี่เกียรติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างนั้น ถึงว่ามานี้เพื่อที่ว่าคนเราจะตายนะ นี่เป็นศาสดา ขณะจะตายยังทำประโยชน์มาทั้งวันนะ ตั้งแต่เช้า ฉันอาหารของนายจุนทะแล้วมาตามทางเทศนาว่าการเตือนพระอานนท์มาตลอดนะ ให้พระอานนท์เก็บสิ่งนี้ไว้เป็นประโยชน์กับอนุชนรุ่นหลังมาตลอด

ถึงที่สุดแล้วบอกให้บวชสุกัททะ ให้พระอานนท์บวชให้ แล้วบอกกล่าวให้สุกัททะ ประพฤติปฏิบัติในวันนั้น แม้แต่จะสิ้นชีวิตนี้ก็ยังสร้างพระอรหันต์มาเป็นองค์สุดท้ายนะ องค์สุดท้ายที่ออกมาได้

ถึงที่สุดแล้วนะ เห็นภิกษุนั่งเฝ้าอยู่มาก เพราะภิกษุมามาก

“ภิกษุทั้งหลาย เธออยู่หน้าเราตถาคตมีสิ่งใดที่เป็นเรื่องกังวลใจ มีสิ่งใดที่เป็นเรื่องลังเล สงสัยอยู่ต่อหน้าให้ถามนะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วเธอจะวิตกกังวนว่า เมื่ออยู่ต่อหน้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่ได้ถาม”

ไม่ได้ถามเรื่องความกังวลใจ ไม่ได้ถามสิ่งใดๆ ที่อยู่ในหัวใจนี้ สิ่งที่เป็นความเศร้าหมองในใจ สิ่งที่เป็นปัญหาเป็นความสงสัย ไม่ได้ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“ภิกษุทั้งหลายเธอมีสิ่งใดเป็นปัญหาให้ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วเธอจะได้ไม่ต้องวิตกกังวล จะได้ไม่ต้องปริวิตก”

ภิกษุไม่ตอบ ไม่ถามเลยเพราะว่า เพราะเห็นศาสดาจะปรินิพพาน ความคิดความกังวล แม้แต่พระอรหันต์ด้วยกันมันเป็นธรรมสังเวช แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาก็กำลังจะนิพพาน สิ่งนี้มันสะท้อนใจทั้งนั้นนะ ถึงเป็นวิมุตติสุข แต่มันเป็นธรรมะ ธรรมสังเวช แม้แต่องค์ศาสดาก็ต้องปรินิพพาน เห็นไหม ไม่มีใครถามนะ

จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดเป็นคำสุดท้ายนะ “ภิกษุทั้งหลายถ้าไม่มีใครถามสิ่งนี้นะ ภิกษุทั้งหลายเราปรินิพพานไปแล้ว ให้ภิกษุทั้งหลายพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด” สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง สังขารร่างกายก็แล้วแต่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้เพื่อการประพฤติปฏิบัติทั้งหมด

พิจารณาสังขาร “ภิกษุทั้งหลายให้พิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด” สิ่งที่มีความประมาท ประมาทเพราะอะไร เพราะชีวิตของเราที่ออกมาบวชเป็นภิกษุ ออกประพฤติปฏิบัติพิจารณา งานที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งไว้ ให้พิจารณาสังขาร ความไม่ประมาทเข้ามาในหัวใจของเราเถิด สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่งก็ได้ สังขารในชั้น ๕ ก็ได้ วางไว้เป็นวาทะสุดท้าย ฝากไว้เป็นมรดกกับอนุชนรุ่นหลังลงมา นิธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งนี้มันสะท้อนใจเราไหม ถ้ามันสะท้อนใจเราก็ตะเอนกิเลสเพราะกิเลสมันต่อต้านนะ

กิเลสมันต้องการความสะดวก มันต้องการความสบาย มันต้องการความมั่งง่าย ประพฤติปฏิบัติสิ่งใดก็ต้องการให้สมประโยชน์กับตัว ต้องการให้ตัวเองได้ประโยชน์ ต้องการให้ตัวเองสมความปรารถนา สิ่งที่มีความปรารถนานี้กิเลสพาใช้ทั้งหมดเลย กิเลสมันต้องการ ต้องการให้มันประสบ มันมั่งง่าย สิ่งที่มีมั่งง่ายไม่เป็นประโยชน์กับเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ไม่เชื่อ ไม่เชื่อแม้แต่นาคไหนดก็ไม่เชื่อนะ ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ปี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เทศนาว่าการสอนใคร ขณะที่ธรรมไม่เกิดนะ ขณะที่ธรรมไม่มี

การแก้กิเลส ถ้าการแก้กิเลสผู้ไม่รู้ ไม่มีธรรม จะเอาอะไรไปแก้ ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ธรรม ไม่เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขณะเป็นเจ้าชายสิทธัตถะกำลังค้นคว้าอยู่นั้นอยู่กับปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์อุปฐากอยู่ ๖ ปี ได้เทศนาว่าการได้สั่งสอนปัญจวัคคีย์ไหม? ไม่สั่งสอนเพราะไม่รู้ สิ่งที่ยังไม่รู้ ธรรมะยังไม่มีในหัวใจอยู่ เอาอะไรไปสอนเขา

ขนาดว่าจิตสงบ อยู่กับอาฬารดาบส ขณะไปด้วยกันอยู่กับอาฬารดาบส จิตสงบ ขนาดที่ว่าอาฬารดาบสบอกเลย บอกว่า “มีเหมือนเรา ความเป็นไปเหมือนเรา จิตเหมือนเรา สั่งสอนลูกศิษย์ได้” เจ้าชายสิทธัตถะไม่สอน เพราะความเป็นไปในหัวใจมันไม่ลง มันไม่เข้า มันเห็นว่าความสงบเข้ามาปกตินี้มันเป็นหินทับหญ้าไว้ ออกมาแล้วขณะที่จิตที่คลายออกมามันก็มีความปกติ มีกิเลสในหัวใจเหมือนกัน ไม่สอนนะ ขณะที่ไม่รู้ไม่สอนเลย

แต่ขณะที่รู้แล้ว ขณะที่ว่าตรัสรู้ที่โคนต้นโพธิ์ จันอาหารของนางสุชาดาแล้วว่าคืบนี้จะพยายามกำหนด ถ้าคืบนี้นั่งอยู่โคนต้นโพธิ์นี้ไม่ตรัสรู้จะไม่ลุกจากที่นี่เลย จนคืบนั้นสำเร็จ สำเร็จตั้งแต่จิตสงบลงไป บุพเพนิวาสานุสติญาณ สาวไปขนาดไหน ไม่ใช่ๆ ย้อนกลับ ขณะที่ว่าออกไป

จุตูปปาตญาณก็ไม่ใช่ ย้อนกลับมาถึงอัสวักขญาณ ขึ้นมาจนสิ้นกิเลส นี่เสวยวิมุตติสุข วิมุตติสุขเกิดขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้นที่จะตรัสรู้ได้ด้วยตนเอง สาวก-สาวกะไม่มีวาสนาขนาดนั้น แต่ก็มีโอกาสได้ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ขณะที่เสวยวิมุตติสุข แล้วจะสอนอาหารคาบส กำหนดจิตว่าธรรมะนี้ละเอียดอ่อนมาก ขณะที่ไม่รู้ก็ไม่สอนใครเลย ขณะที่รู้มันจะสอนใครได้ สอนใครละ จะสอนใคร จนขณะเสวยวิมุตติสุขอย่างนั้นนะ จนพรหมนิมิตต์ แล้วจะสอนอาหารคาบสเพราะเป็นผู้ที่ว่ามีพื้นฐาน ควรจะสอนอาหารคาบสเพราะเป็นอาจารย์ด้วย ขณะกำหนดจิตดู ดายเสียแล้ว ไม่มีโอกาส

ถึงที่สุดก็มาสอนปัญจวัคคีย์ ขณะที่ไปสอนปัญจวัคคีย์ “เธอได้ยินไหมว่าเราเป็นพระอรหันต์ ขณะนี้เราเป็นพระอรหันต์ให้น้อมใจลงฟัง” ขณะที่รู้แล้ว รู้ก็พูดตามความเป็นจริงว่ารู้เป็นพระอรหันต์คือสิ้นจากกิเลส

วิธีการสิ้นจากกิเลสคือมันเกิดจากไหนละ? เกิดจากในหัวใจ เกิดจากมรรคญาณในหัวใจที่เข้าไปชำระกิเลสขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะความสุขความทุกข์มันอยู่ที่ใจ เรื่องของการทรมานตน ทรมานร่างกายมันเป็นการทรมานภายนอกเพราะความเห็นผิดของหัวใจ สิ่งที่หัวใจว่าสิ่งนี้มันเป็นความอกุศล เป็นสิ่งที่ทำลายกิเลสเพราะความสุขความทุกข์เราเกิดขึ้นมาจากภายนอก ภายนอกคือเรื่องของกาย

ใจมีความสุข กายได้เสพสัมผัสสิ่งใด สิ่งนั้นมีความสุข สุขจากไหน? สุขจากใจมันต้องการมันปรารถนา แต่หัวใจมันเป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมมันอยู่ในร่างกายนี้ ก็พาร่างกายนี้ออกไปเสพสิ่งต่างๆ เวลาทรมานตนก็ทรมานโดยร่างกาย ขณะที่นอนบนหอก บนหลาว บนแหลนก็เอาร่างกายนี้นอน แต่เพราะหัวใจมันปรารถนา หัวใจคิดว่าสิ่งนี้เป็นทางเดิน เป็นทางดำเนินเพื่อจะชำระกิเลส มันชำระกิเลสไม่ได้เพราะมันเป็นส่วนหนึ่ง

ส่วนหนึ่งคือเราเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์นี้มีร่างกายและจิตใจ เพราะจิตใจนี้ปฏิสนธิเข้ามาในครรภ์ของมารดา เจ้าชายสิทธัตถะปฏิสนธิขึ้นมาในครรภ์ของมารดาแล้วคลอดออกมา แปลงว่าว่า “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” แล้วก็ยังพาร่างกายนี้ทรมานอยู่ ๖ ปี ถึงว่าทรมาน ๖ ปีแต่ความเห็นอันนั้นมันเป็นความเห็นของโลก

สิ่งที่การประพฤติกะทำผิดมันเป็นการส่งเสริม เสริมกิเลสนะ แต่เจ้าชายสิทธัตถะสร้างสมบุญญานิยามมาเป็นพระโพธิสัตว์ บรรณาด้วยปัญญาอันนี้ถึงไม่เชื่อสิ่งนั้น นี่การเสริมกิเลส ถ้าทำความผิด ทำความผิดไปออกจากมรรคญาณนี้มันจะเป็นการเสริมกิเลส การแก้กิเลสมันต้องย้อนกลับมาแก้จากภายใน

ถ้าย้อนกลับมาจากภายในนี้ สิ่งที่น่าใจนี้ ความเห็นผิดแล้วพาร่างกายนี้ทรมานไปต่างๆ สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของภายนอก แต่ขณะอยู่ที่โคนต้นโพธิ์นั้นฉันอาหารของนางสุชาดา ย้อนกลับเข้ามาจากภายใน มันก็อยู่ในร่างกายนี้ หัวใจอยู่ในร่างกายนี้ แต่ขณะที่ร่างกายนี้ย้อนกลับเข้ามา ต้องให้กายสงบก่อน กายวิเวก จิตวิเวก

กายวิเวก อยู่โคนต้นโพธิ์ ปัญจวัคคีย์ทิ้งไปเพราะเห็นว่า “กลับมาอีกมาก ขณะที่อดอาหาร ทรมานตนขนาดนี้ยังไม่สำเร็จ แล้วออกมาฉันอาหารมันจะสำเร็จได้อย่างไร” ทิ้งไป นี่ความเห็นของโลก ความเห็นของการส่งเสริมกิเลส ความเห็นผิดของโลก โลกว่าต้องสิ่งที่ทำให้เห็น สิ่งที่ทำให้ว่าเป็นการประกาศชื่อเสียงเกียรติคุณ สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ว่าเป็นการสรรเสริญเยินยอกัน เป็นโลกธรรม ๘

แต่การชำระกิเลสเป็นเรื่องของเรา เป็นเรื่องของตัวตนของเรา ในเมื่อตัวตนของเรามีหัวใจ ในหัวใจนี้มีความคิด สิ่งที่ความคิดนี้กิเลสค้นหาความทะยานอยากพาสิ่งนี้ออกไปรับรู้สิ่งต่างๆ แล้วความเห็นผิดส่งเสริมให้จนขนาดที่ว่าไปทดสอบมากับเขาแล้ว นี่ย้อนกลับมาเห็นของธรรม

ถ้าความเห็นของธรรม อาศัยร่างกายนี้ อาศัยความเห็นนี้ อาศัยความกระเพื่อมของหัวใจนี้ ย้อนกลับเข้ามา สิ่งที่ย้อนกลับเข้ามาจนชำระกิเลส สิ่งชำระกิเลสมันเป็นมรรคญาณที่เกิดขึ้นมาจากในหัวใจ สิ่งที่เกิดขึ้นจากในหัวใจ ถ้าสิ่งที่ว่าเรื่องของร่างกายมันออกไปข้างนอกมันก็เป็นเรื่องของโลก แต่ถ้าความเห็นจากภายในและเรื่องของนามธรรมย้อนกลับมาชำระกิเลส

ถ้ากิเลสสิ้นจากกิเลส สิ่งที่สิ้นกิเลส “ธรรม” ถ้าธรรมในหัวใจแล้วจะไม่ขัดแย้งกับเรื่องของโลก เรื่องของโลกนี้เกิดจากอำนาจของกรรม อำนาจวาสนาของสัตว์โลกที่เกิดมาเป็นโลกอย่างนั้น สิ่งที่เป็นโลกอย่างนั้นเพราะเขาเกิดตามกรรม

“สหชาติ” ขณะที่เกิดร่วมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ปรารถนาทั้งนั้น พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะปรารถนาเป็นอัครสาวก สิ่งที่ปรารถนา นางวิสาขาที่ปรารถนาเป็นผู้อุปัฏฐาก สิ่งที่ปรารถนาเป็นผู้อุปัฏฐากนี้ปรารถนามาทั้งนั้น สิ่งที่ปรารถนาถึงได้เกิดร่วมสหชาตขนาดเกิดสหชาติในสมัยพุทธกาลนั้นก็ยังมีเจ้าลัทธิต่างๆ ในลัทธิต่างๆ เขาก็โต้แย้งกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาก็ไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในปัจจุบันนี้ก็เหมือนกันในการออกประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งนี้เป็นภาคปริยัติ สิ่งที่เป็นปริยัติคือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วในการประพฤติปฏิบัติละ เราจะประพฤติปฏิบัติถ้าเรามีศรัทธา มีความเชื่อ เราจะประพฤติปฏิบัติ

สิ่งที่ประพฤติปฏิบัติ เรามีปัญญามาก เรามีความรู้มาก สิ่งที่เราจะรู้ปัญญานี้ใครพาใช้ล่ะ? กิเลสค้นหาเราพาใช้ล่ะ ในเมื่อเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็มีกิเลสของเราเข้าไปศึกษาธรรมด้วย สิ่งที่เราศึกษาธรรม แล้วมันจะเอาอะไรย้อนกลับมาจากภายในล่ะ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อถึงมีภาคปฏิบัติ

“ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ” ในการออกปฏิบัติ แล้วออกปฏิบัติ ออกปฏิบัติเพื่อใคร ถ้าเราศึกษาธรรม เราเห็น เราฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ผู้ที่หักออกวัฏฏะไป จะไม่อยู่ในวัฏฏะ พ้นออกไปจากกิเลส สิ่งที่เราพ้นออกไปจากกิเลส จิตวนเวียนขนาดไหน ถึงบอกว่านรกสวรรค์ ในปัจจุบันนี้มีจริงทั้งหมด สิ่งที่มีจริง นี่นรก สวรรค์จากภายนอก

นรกสวรรค์ในห้วงเราละ นรกสวรรค์ในหัวใจละ นรกสวรรค์ในหัวใจถ้ามันเป็นความทุกข์มันก็นรกชัดๆ ถ้ามีความสุขมันก็มีสุขรื่นเรริงบันเทิงในหัวใจ นี่สวรรค์ในอก นรกในใจ มันทับถมใจเรา สวรรค์จากวัฏฏะ นรกจากวัฏฏะ เพราะจิตดวงนี้มันพาเกิดพาดายในวัฏฏะ สิ่งที่อยู่ในวัฏฏะ ศึกษาธรรมแล้วมันเชื่อไหมละ มันพอใจกับกระทำความจริงจากหัวใจเราไหม กระทำความจริงจากหัวใจคือต้องตีแผ่ความเท็จในหัวใจเราออกมา ถ้าเราตีแผ่ความเท็จในหัวใจนะ สิ่งที่เราตีแผ่มาจากไหนเพราะกิเลสมันพาให้เท็จนะ กิเลสเท่านั้นพาให้เท็จ

ดวงใจนี้มีบุญกุศลมีบาปอกุศลที่มันสร้างสมมา สิ่งที่เราสร้างสมมามีความผิดพลาด คนเราเกิดมาไม่เคยทำความผิดพลาดเลยไม่มี สิ่งที่เราผิดพลาดขณะที่กิเลสมีอำนาจมาก มันก็จะหลุดกระชาก

ให้หัวใจเราคิดตามอำนาจมันไป ทั้งๆ ที่ไม่ได้กระทำมันก็เกิดมโนกรรม สิ่งที่เกิดมโนกรรม กรรมอันนี้เกิดขึ้นมาจากในหัวใจ ถ้าประพฤติปฏิบัติตามอำนาจของกิเลสไปมันจะเกิดกายกรรม วชิกรรม สิ่งที่กรรมเกิดขึ้นแล้วมันจะทับซ้อนกลับมาในหัวใจของผู้ที่กระทำนั้นละ มันเป็นวิบาก

ผลมันเกิดขึ้นขนาดไหน แต่ถ้าเรายังยัง ถ้าเราฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเกิดจากหัวใจ เรายังยังไว้ มันเป็นมโนกรรม มันไม่ออกมาเป็นวชิกรรม ไม่ออกมาเป็นกายกรรม การกระทำมันไม่เกิดขึ้น เราถึงยังยัง ถ้ายังยังสิ่งนี้ เราถึงเริ่มมีศีล ถ้ามีศีลนะ เราศรัทธาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเราศึกษา ศึกษา มีอำนาจวาสนาถึงเชื่อ

ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาจะไม่เชื่อ ไม่เชื่อนะ กิเลสพาไม่เชื่อ ไม่เชื่อนี้ก็เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาอ้าง เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการไว้ในพระไตรปิฎก “กาลามสูตร” ไม่ให้เชื่อแม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ ไม่ให้เชื่อครูบาอาจารย์ ผู้นำ ไม่ให้เชื่อในสิ่งที่ประเพณีที่ทำตามๆ กันมา ให้ประพฤติปฏิบัติ ให้พิสูจน์ด้วยตัวของเรา ถ้าพิสูจน์ด้วยตัวของเราเกิดขึ้นตามความเป็นจริงนั้นถึงให้เชื่อตามนั้น

“สันติภูริโก” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ปฏิบัติ ให้รู้ค้นขึ้นมาในหัวใจ ให้เป็นสันติภูริโก ไม่ให้เป็นเหยื่อของใคร ไม่ให้เป็นเหยื่อของกิเลส ไม่ให้เป็นเหยื่อใครทั้งสิ้น แต่กิเลสมันลากไปให้ไม่เชื่อ ถ้ามีอำนาจวาสนามันจะมีศรัทธาตัวนี้

ถ้ามีศรัทธา เวลาอ่านธรรม ศึกษาภาคปริยัติ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันสะท้อนหัวใจ ถ้ามันสะท้อนหัวใจ ขณะที่อ่านนั้นสะท้อนมาก สะท้อนให้เรามีศรัทธามีความเชื่อ ถ้ามีความเชื่อเราก็อยากจะพ้นทุกข์ เราไม่อยากจะทุกข์อย่างนี้ เพราะอะไร เพราะการเกิดและการตายนี้เป็นทุกข์อย่างยิ่ง สิ่งที่เกิดและการตาย ถ้าเราศึกษาธรรม เราก็อยากจะเป็นแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “การเกิดและการตายเป็นทุกข์อย่างยิ่ง” แล้วสิ่งที่เป็นความสุขละ?

ความสุขตรงข้ามกับการเกิดและการตาย สิ่งตรงข้ามการเกิดและการตายมาจากไหนละ? มาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยากจะมีความสุขสุดยอด อยากจะมีความสุขแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมด้วยตนเอง อย่างนี้ก็สร้างบารมี ต้องสร้างบารมีเพราะสิ่งใดก็แล้วแต่ ผลมาแต่เหตุทั้งหมด ต้องการสิ่งใด เป็นวิบากแล้วสาวไปหาเหตุ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการไว้ ประารถนาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมาเป็นพระโพธิสัตว์ต่างๆ ประารถนามา มีเหตุและมีผล ถ้าเราเชื่ออย่างนั้นเราก็สร้างบารมีของเราเป็นพระโพธิสัตว์ ถ้าสร้างเป็นโพธิสัตว์เราก็ต้องเกิดตายร้อยสัตว์ ขนสัตว์ ทำคุณงามความดี สละทุกอย่างเพื่อโลก เพื่อโลก เป็นผู้นำสัตว์ เป็นผู้นำต่างๆ นี่ก็เป็นการเกิดและการตาย

แล้วถ้าการเกิดและการตายเป็นทุกข้ออย่างยิ่งละ สิ่งตรงข้ามกับไม่เกิดไม่ตายละ? ก็การประพฤติปฏิบัติ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่แล้ว นี่มันย้อนกลับ ถ้าย้อนกลับเข้ามาในชาติปัจจุบันนี้เราเจอธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไหม? เจอ เจอเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้ตั้งแต่ประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธ มีประเพณีการสละทาน การถือศีล การฟังธรรม สิ่งนี้มีอยู่ สิ่งที่เขาทำกันเขาทำกันเป็นพิธี ทำกันแต่ว่าเพื่อจะหวังบุญกุศลให้เกิดต่อไป

แต่ถ้าผู้ที่มีศรัทธาความเชื่อ ในเมื่อสิ่งนี้มี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำได้ แล้ววางธรรมไว้ ๕,๐๐๐ ปีเพราะอยู่ใน พระไตรปิฎก มันตรวจสอบได้นะ ถ้ากิเลสมันไม่เชื่อนะ พระไตรปิฎกมาจากไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีตัวตนหรือเปล่า นี่นักวิชาการคิดได้ขนาดนั้นนะ คิดว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีหรือเปล่า พระไตรปิฎกนี้ใครแต่งขึ้นมา คนไม่เชื่อกันคิดได้ขนาดนั้น

แต่ถ้าทางวิทยาศาสตร์สิ่งนี้พิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์หมายถึงว่าการค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ มันมีนะ มันมีสถานที่ มีวันเวลา มีต่างๆ ที่พิสูจน์ได้ทั้งนั้นเลย ทำไมกิเลสมันพาไม่เชื่อละ สิ่งนี้มันเป็นทางวิทยาศาสตร์เพราะมันเป็นเรื่องของประวัติศาสตร์ เรื่องของหลักฐานทางศิลปะ สิ่งที่เขาค้นคว้าได้ แล้วสิ่งที่มีมันยืนยันกลับมาถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่เผยแผ่ธรรมไว้ แล้วศรัทธาความเชื่อของผู้ที่เขามีอำนาจวาสนา เขาสร้างบุญกุศลของเขา สิ่งนี้มันมี ถ้าสิ่งนี้มี ถ้าเรามีศรัทธาความเชื่ออย่างนี้เราก็จะย้อนกลับมา

ในการฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วยังประพฤติปฏิบัตินะ การประพฤติปฏิบัติเพื่ออะไร? เพื่อจะไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นยมทูตในสวน ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังสะท้อนหัวใจ แล้วออกประพฤติปฏิบัตินะ เราฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ลึกซึ้งกว่านั้น

เพราะเหตุ มรรคญาณที่ทำให้พ้นจากกิเลส มรรค ๘ สิ่งที่ยึด ๔ สติปัฏฐาน ๔ วางไว้หมดเลย ยึด ๔ สติปัฏฐาน ๔ อยู่ที่ไหนล่ะ?

มันก็อยู่ที่กายกับใจเรา สิ่งนี้มีอยู่ มีคู่กับสว่าง ที่ไหนที่มีจุดไฟขึ้นไปก็สว่าง สิ่งที่เกิด ที่แก่ ที่เจ็บ ที่ตาย มันก็มีกายกับใจพาเกิด พาแก่ พาเจ็บ พาตาย พระไตรปิฎกอยู่ที่นี้ไง ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อกวาลอยู่ในร่างกายและหัวใจเรา นี่ แต่กิเลสมันปิดบังไว้ กิเลสมันปิดบังไว้ให้จิตนี้ปฏิสนธิแล้วเกิดมามีอำนาจวาสนา พบพระพุทธศาสนานะ

แต่ถ้าไม่ได้ประพาศปฏิบัติชาตินี้เกิดมาเสียเปล่า ในภพิตของชาวพุทธเรา เกิดมาพบพุทธศาสนาไม่ได้ออกประพาศปฏิบัติ เหยียบแผ่นดินผืนไหน เหยียบแผ่นดินของพุทธศาสนา พุทธศาสนาย้อนกลับเข้ามาในการประพาศปฏิบัติ

ธรรมโอสธสามารถเข้ามาชำระหัวใจได้ เราเกิดมาในพุทธศาสนา เกิดมาในธรรมโอสธ เกิดมาในสิ่งที่เป็ณคุณประโยชน์มหาศาล แต่เราไม่สนใจ นี่เหยียบแผ่นดินผืนไหน ถ้าเหยียบแผ่นดินผืนไหน แผ่นดินนี้แผ่นดินของโลกนะ แล้วแผ่นดินของใจล่ะ? แผ่นดินของใจคือความรู้สึกของเรา ถ้าเราค้นคว้าหาความรู้สึกของเรา เราจะทำสิ่งใด เราจะต้องหาหลัก

ภวาสวะ ฐานของความคิด จิตปฏิสนธิอยู่ที่ร่างกายของเรา จิตปฏิสนธิพาเราเกิดเราตาย สิ่งที่เราเกิดตายเราก็ศึกษาออกไป ศึกษาไป ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาธรรมของครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์เทศนาว่าการ พิมพ์ออกมาเป็นตำรับตำรา เราศึกษา นี่ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดจากจิต วิมุตติจิตอันนั้น สิ่งที่ยึดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรมขึ้นมาแล้วเอาสิ่งนี้ประกาศศาสนา ๔๕ ปี แล้วกว้างธรรมวินัยนี้เป็นกรอบไม่ให้พระออกนอกกลุ่มอกทาง

สิ่งที่ว่าสมัยก่อนที่ว่าเริ่มตั้งแต่พระอรหันต์ ๖๑ องค์ออกเผยธรรม วินัยยังไม่เกิดเลยเพราะอะไร เพราะพระอรหันต์ทั้งหมดไม่ทำความผิดหรือ พระอรหันต์มีหัวใจนี้เป็นธรรมทั้งหมด สิ่งที่เป็นธรรมเข้ากันสมานกันมีความรู้สึกอันเดียวกัน สิ่งนี้ไม่ต้องบัญญัติวินัย เวลาเผยแผ่ธรรมเข้าไปมีคนศรัทธา มีผู้ศรัทธามาก มีผู้ออกประพาศปฏิบัติมาก จริตนิสัยต่างๆ กัน ทำความผิดพลาดขึ้นมาถึงบัญญัติวินัยมาๆ ธรรมและวินัยออกมาจากวิมุตติจิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งนี้วางไว้ให้เป็นทีสำหรับเราก้าวเดิน

แล้วสติปัฏฐาน ๔ อริยสัจ ๔ อยู่ที่ไหน? ก็อยู่ที่ร่างกายของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติมาที่ร่างกายของเรา บัญญัติมาที่หัวใจของเรา ถ้าบัญญัติมาที่ร่างกายของเรา หัวใจของเรา เราถึงต้องหาแผ่นดิน หาสิ่งที่ว่า ภวาสวะ ฐานที่ความคิดที่พาเกิดพาดาย สิ่งที่ฐานที่ความคิดพาดายมันอยู่ในหัวใจของเรา เราไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาพระไตรปิฎก เราไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษาเรื่องวิชาการจากภายนอก

แต่มีศรัทธาความเชื่อย้อนกลับมา ถ้าเป็นการย้อนกลับมา มันเริ่มปฏิบัติ มันจะรู้คันเข้ามาในการเกิดและการตาย เกิดมาปฏิสนธิในครรภ์ของมารดา นั่งอยู่ในครรภ์ของมารดา ๙ เดือน แล้วคลอดออกมา คลอดออกมาเป็นมนุษย์ แล้วเราศึกษามา เรามีปัญญามาก เรามีอำนาจวาสนาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราก็มีความศรัทธามีความเชื่อ ในการประพฤติปฏิบัติ จิตตัวนี้ ย้อนกลับมาตัวนี้ อริยสัจ ๔ อยู่ที่นี้ อริยสัจอยู่ที่นี้ สติปัฏฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม ถ้าจิตนี้มันเริ่มออกปฏิบัติ ออกปฏิบัติจากอะไรล่ะ?

จากมีศีลคือความปกติของใจ ถ้าศีลมีความปกติของใจ เรากำหนดเราพยายามทำความสงบเข้ามา สิ่งที่เราพยายามทำความสงบ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางรากฐานไว้แล้ว “ศีลสมาธิ ปัญญา”

อย่าผิดพลาดเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปีก้นคว่ำมากับเจ้าลัทธิต่างๆ สิ่งนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสธมาทั้งนั้นนะ สิ่งที่ยิ่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปรื้อค้นไปกับเขา สิ่งนั้นเป็นการออกนอกกลุ่มนอกทางทั้งหมดเลย สิ่งที่เป็นทางเครื่องดำเนินมีหนึ่งเดียวเท่านั้น

“สุภทัชเชออย่าถามให้มากไปเลย ถ้าการออกจากกิเลสต้องออกจากมรรคญาณอันนี้ ออกจากกิเลสต้องออกจากอริยสัจอันนี้” ย้อนกลับมา ถ้าเราย้อนกลับมา การประพฤติปฏิบัติมันถึงจะเป็นสิ่งที่ ธรรมโอสธ เกิดยา คือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมาธิธรรม ถ้าเราทำความสงบของใจได้ สมาธิเกิดจากตรงนี้ สมาธิเกิดจากใจตั้งมั่น ใจที่มันสอดคล้องตลอดเวลา ใจที่มันไปตามความฟุ้งซ่านของจิตที่กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันพาออกไป

อยากจะพ้นทุกข์ อยากประพฤติปฏิบัติ อยากทั้งวันแต่ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติเลย ความอยากอันนั้นมันยังไม่ให้ผลกับจิตดวงนี้หรอก ความอยาก อยากดิบอยากดี อยากใหญ่อยากโต อยากทั้งหมดเลย กิเลสพาออกไป

แต่ถ้าเราสงบเข้ามา ความอยาก อยากในเหตุ อยากในการตั้งสติ อยากในการย้อนกลับมา ถ้าอยากย้อนกลับมาก็บังคับหาพื้นที่ หาพื้นที่ทำงาน แผ่นดิน อริยสัจอยู่ที่นี้ ย้อนกลับมาที่นี้ ถ้ามีความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจทำความสงบของใจเข้ามาได้ ใจมันจะเริ่มสงบ ใจมันจะเริ่มสงบ เพราะถ้าในการประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่มีเหตุต้องมิตผล

ในเมื่อเราตั้งสติ เราควบคุมของเรา เราควบคุมของเรา มา สติมาจากไหน แม้แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใครเป็นคนศึกษา? ก็ใจเราเป็นคนศึกษา เพราะเรามีความรู้สึกมีความคิด เราถึงอ่านธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราถึงฟังธรรมของครูบาอาจารย์

การฟังธรรมนี้หัวใจมันพาทำ พาฟัง ถ้ามันตั้งใจฟังมันจะมีความเข้าใจ แต่ถ้ากิเลสมันพาฟังนะ มันจะจับ จับว่าครูบาอาจารย์พูดออกมา นี่ ผิด ผิด แม้แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่มี สิ่งทีพูดออกมาเห็นการเชื่อตามๆ กันมา

สิ่งที่เชื่อตามๆ กันมานี้ ทำไมมันมีหลักฐานล่ะ ถ้าเชื่อตามๆ กันมา มันก็ต้องเชื่อตามๆ กันมาโดยธรรมชาติสิ ที่นี้เชื่อตามๆ กันมาทำไมมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ทำไมมีหลักฐานทางศิลปวัฒนธรรมต่างๆ สิ่งทีปฏิเสธ กิเลสมันพาปฏิเสธนะ มันถึงว่า ขณะฟังอย่างนั้นถึงไม่ได้ประโยชน์

แต่ถ้าเรามีศรัทธา เรามีอำนาจวาสนา การฟังนี้มันจะซึมเข้าไปในหัวใจนะ มันจะแทงใจมาก แทงใจเพราะกิเลสมันอยากใหญ่ มันมีอำนาจของมัน มันว่ามันรู้ไปหมด มันเข้าใจไปหมด แต่เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสถิตอยู่ไหน ถ้ามีสตินะ เราฟังธรรมโดยมีสติสัมปชัญญะ มันจะเปิดใจ ฟังจับประเด็นสิ่งนั้น เสียครูบาอาจารย์ที่เทศนาว่าการมันจะเข้ามากระทบกับหูของเรา โสตวิญญาณเกิดขึ้น สิ่งทีวิญญาณเกิดขึ้นเราฟังสิ่งนั้นเข้ามา สิ่งนี้สะท้อนใจใหม่ ถ้ามันสะท้อนใจนี้มันสะท้อนกิเลส

ถ้ามันไม่สะท้อนใจมันไม่สะท้อนใจ เราฟัง เราหาสติ พยายามตั้งสติไว้ กำหนดให้ได้ ถ้ากำหนดจิตมันสงบเข้ามา เราจะหาใจของเราเจอ ถ้าเรากำหนดพุทโธ พุทโธ ใช้คำบริกรรม ขณะที่

เราปฏิบัติของเราโดยส่วนตัว เรากำหนดพุทโธก็ได้ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ เวลาจิตสงบเข้ามา ถ้าคนมีอำนาจจิตมานะ จิตมันสงบเข้ามา มันจะมีความรู้ต่างๆ เกิดขึ้น สิ่งที่มีความรู้ต่างๆ เกิดขึ้น มันเป็นธรรมชาติ

เวลาองค์หลวงปู่มั่นท่านอยู่ในป่านะ ท่านพูดว่า “ท่านฟังธรรมทุกวันเลย ฟังธรรมตลอดเวลา” เวลาหลวงปู่มั่น อาจารย์จวนขณะที่ว่าธรรมผุดขึ้นมาเป็นภาษาบาลีนะ ครูบาอาจารย์ของเราบางองค์จะผุดขึ้นมาเป็นภาษาไทย สิ่งที่ยังธรรมผุด ธรรมผุดนะ ธรรมผุดเกิดจากไหน? ธรรมผุดเกิดจากแผ่นดิน เกิดจากใจ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันจะเกิดสภาวะธรรม สภาวะความเข้าใจ สภาวะความเห็นสิ่งต่างๆ

สภาวะธรรมอย่างนี้มันมีความสุขไหม? มีความสุขนะ มีความสุขมากเพราะอะไร เพราะเรามีความกังวลใจ เรามีสิ่งที่ปมในหัวใจ สิ่งที่เราไม่เข้าใจในหัวใจ พอจิตมันสงบเข้ามา มันแสดงได้ ธรรมแสดงได้คือสภาวะธรรมของหัวใจที่มีปัญญาได้ตอบออกมาได้ สิ่งนี้เป็นสภาวะธรรมแต่ไม่ใช่อริยสัจ

การแก้กิเลส ถ้ามีครูมีอาจารย์ ครูบาอาจารย์สำคัญตรงนี้นะ สำคัญว่าสิ่งนี้เป็นสภาวะธรรมแต่ไม่ใช่อริยสัจ งงไหม สิ่งที่เป็นสภาวะธรรม ก็มันเป็นธรรมแล้ว ถ้ากิเลสในหัวใจของเรา ถ้ามันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันสุขเอาเผากิน มันว่าสิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม

สิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม ธรรมสิ่งนี้มันจะเสริม เราจะแก้กิเลสหรือเราจะเสริมกิเลส ถ้าเราแก้กิเลส สิ่งที่ว่าสภาวะธรรมเกิดขึ้นมา สิ่งนี้มันสะท้อนใจมันเป็นส่วนหนึ่ง เพราะจิตสงบเข้ามา มันก็เป็นสัมมาสมาธิ มันมีความสุขอยู่แล้ว แล้วมันมีอำนาจจิตมันถึงเกิดธรรมผุดขึ้นมาเป็นบาลี เป็นคำพูด เป็นคำพูดหรือการเห็นสิ่งต่างๆ

ว่าในการเคลื่อนไหวไป มีอุปสรรคจะมีคนนั้นมากคนนี้นั้นมันจะเห็นสภาวะแบบนั้น หรือว่าเป็นคำพูดก็เป็นสภาวะธรรมที่ขึ้นมาเหมือนกัมมัทสนันท์แหละ ออกมาเป็นคำๆ เลย มันตอบได้ในหัวใจ สิ่งที่ตอบได้ในหัวใจเป็นสภาวะธรรมที่เกิดจากใจ แต่ถ้าเรามีกิเลสนะ กิเลสมันจะพาเสริม เสริมให้ว่าเรารู้สิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม ถ้าเรารู้ธรรมเราเห็นธรรมเราเข้าใจตามธรรม นี่มันจะติด ถ้าติดอย่างนี้ทำให้เราเนิ่นช้า

แต่ถ้าเป็นการแก้กิเลสนะ สิ่งใดๆ เกิดขึ้นสัมผัสในหัวใจ การแก้กิเลส เราจะแก้ เราจะทำลายกิเลส สิ่งนี้กิเลส แม้แต่ว่าทำความสงบของใจแล้วธรรมเกิดขึ้นมา กิเลสมันยังเอาสิ่งนี้มาอ้างอิง มาหลอกลวงเรา ขณะที่ประพฤติปฏิบัติกิเลสมันก็ทำให้เราสุขเอาเผากิน มันก็ทำให้เราล้มลุกคลุกคลานมาแล้ว

ขณะที่จิตสงบขึ้นมาสิ่งที่สภาวะธรรมเกิดขึ้นมา มันยังเอาอย่างนี้มาเชือดคอเรานะ เห็นไหม มีดเขาไว้ทำครัวกัน มีดเราไว้ทำครัว เราไว้ทำประโยชน์กับเรา นี่คือปัญญา สิ่งที่เป็นปัญญา สิ่งที่เป็นคุณธรรม สิ่งที่เป็นคุณงามความดี มันควรจะเป็นประโยชน์กับเรา แต่เราทำครัว เราใช้มีดประจำ มีดเคຍบาดเราไหม มีดเคຍบาดเรา หรือคนที่มีความทุกข์มาก ขนาดเขาใช้มีดเชือดคอเขายังได้นะ

นี่ก็เหมือนกัน ในสภาวะธรรมที่เกิดขึ้นควรจะเป็นมีด เป็นธรรมที่ควรเป็นประโยชน์กับเรา ควรจะส่งเสริม เสริมให้เรา มีสติ มีสัมปชัญญะมีความสำนึกคิดว่าสิ่งนี้สะท้อนใจไหม ถ้าสิ่งนี้สะท้อนใจเราต้องปล่อยวาง เรามีสตินี้ ปล่อยวางสิ่งนี้ไว้ สิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม กำหนดสติระลึกไว้แล้วให้กำหนดพุทโธเข้าไปให้สงบเข้าไป ให้ตั้งมั่นเข้าไป ให้ฐานตั้งมั่น สิ่งนี้เราก็เก็บมีด มีดของเราเอาไว้ทำประโยชน์ เอาไว้หั่นเนื้อ เอาไว้หั่นผัก เอาไว้หั่นสิ่งต่างๆ เพื่อทำอาหารไว้เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าสิ่งนี้มันก็เป็นประโยชน์ แต่ถ้าเราไม่เข้าใจนะ เราก็เอามีดนี้หั่น หั่นเนื้อ หั่นผัก แล้วก็หั่นนี้ หั่นมือเราเป็นบาดแผลให้เลือดออก เลือดไหล ก็เหมือนกับที่ว่าสิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม เรารู้ธรรมแล้ว ธรรมก็เกิด ก็มีดอันนั้นไง ก็สิ่งที่เป็นสภาวะธรรมเกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมา สภาวะธรรมก็เป็นประโยชน์กับเราสิ ทำไมเราเอามาเชือดเรา ทำไมเลือดเราออก เลือดออกเพราะอะไร เพราะติดมันไง สิ่งนี้เป็นสภาวะธรรมก็ติด ก็พอใจ ก็อยากได้ ก็อยากว่าสิ่งนี้เป็นธรรมแล้ว แล้วก็หลงระเหิดไป นี่ขาดครูขาดอาจารย์มันจะเป็นความทุกข์อย่างนี้

ในการประพฤติปฏิบัติเจ้าชายสิทธัตถะเจอสภาวะแบบใดเจ้าชายสิทธัตถะก็ยังไม่ยอมรับนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมามันถึงได้มีขนิมาปฏิบัติ ย้อนกลับมาจากภายใน มันจะมีเหตุมีผลของมัน

ขนาดที่ว่าเราทำความสงบของเราขึ้นมามันก็มีสิ่งนี้มาทิดขวาง ทิดขวางเพราะสิ่งนี้มันเป็นกิเลส เราจะชำระกิเลส เราประพฤติปฏิบัติ เราว่าเราจะชำระกิเลส แต่กิเลสมันอาศัยธรรมขององค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพ้นคอเรานะ แม้แต่ลั้มลูกคลุกกลาน สุกเอาเผากิน เราก็อ่านกิเลส ทำลายเรา ขณะที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จิตสงบขึ้นมา มีธรรมผุดขึ้นมาก็ทำลายเรา

สิ่งที่ทำลายเรานะ ทำลายโอกาส เสริมให้กิเลสมันใหญ่ขึ้นมา เสริมให้การประพฤติปฏิบัติของเราลั้มลูกคลุกกลาน เพราะเราคิดอย่างนี้เราไปไม่ได้หรอก แต่ถ้ามีครูอาจารย์คอยเตือนนะ สิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม เราปล่อยวาง แล้วเราใช้กำหนดพุทโธเข้ามาให้จิตตั้งมั่นเป็นเอกัคคตารมณ์ สิ่งที่เป็นเอกัคคตารมณ์นะ ตั้งมั่นบ่อยครั้งเข้า กำหนดพุทโธไปจิตสงบ สภาวะแบบนี้

ถ้าจิตสงบเข้ามามากเข้า มากเข้านะ มากเข้า ถ้ามีอำนาจาสนามันจะเกิดแสงสว่าง มันจะเกิดความว่าง มันจะเกิดความสุข สุขมาก ถ้ามันมีความว่างสว่างไสว สิ่งที่สวยงาม ถ้าศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นอุปกิเลส สิ่งที่เป็นแสงสว่างนี้เป็นอุปกิเลส สิ่งนี้คิด สิ่งนี้ไม่เป็นประโยชน์

มันจะไม่เป็นประโยชน์ไปไหนในเมื่อจิตของเรา อำนาจาสนาของคนนะ ขณะที่เรามีอำนาจาสนาโดยปกติของเรา ถ้าเราไม่มีอำนาจาสนานะ กำหนดพุทโธ พุทโธ หัวปักหัวปำ มันไม่ลงให้หรอก ถ้ามันมีอำนาจาสนากำหนดพุทโธ พุทโธ สงบโดยราบรื่น สงบไปโดยเงียบๆ สงบลงไปโดยปกติของมัน มันก็รู้นะ เพราะพอสงบได้มันต้องมีสติ ถ้าไม่มีสติจิตสงบไม่ได้หรอก ไม่มีสติจิตไม่ลงสมาธิ

ความฟุ้งซ่าน นิเวศธรรมทำให้เรากระสับกระส่าย ทำให้เราทุกข์เรายากนะ แต่ถ้าเรามีสติ เวลาจิตสงบเข้ามานิเวศธรรมมันจะดับลง อุทธัจจะกุกกุกจะ ความฟุ้งซ่านความวุ่นเหวหาวนอน สิ่งต่างๆ มันจะหมดไป มันจะสว่างโพล่ง มันจะมีความสุขของมัน กำหนดพุทโธ พุทโธ ลงเงียบๆ ลงไปราบรื่น สิ่งนี้จะไม่เกิดแสงสว่าง

แต่ถ้าจิตสงบเข้าไปบางโอกาสจะเกิดแสงสว่าง เวลาจิตสงบเข้าไปจะเห็นแสง เห็นเป็นลำแสงพุ่งเข้าใส่ตัวเองทำให้เราตกใจ แล้วสติก็ถอยออกมา เราก็ตั้งของเราใหม่ พอเราก็ตั้งของเราใหม่ กำหนดสติไป “ศีล สมาธิ ปัญญา” ถ้าไม่มีสมาธิ ภาวนามยปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดไม่ได้

ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามี ๘ อริยสัจ ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณตัวนั้นจะเข้ามาจับตัวทุกข์ ถ้าจับตัวทุกข์ ทุกข์ควรกำหนดสมุทัยควรละ นิโรธ เกิดดับ

เกิดพร้อมกับหัวใจดวงนั้น นี่ปัญญามันจะเกิดอย่างนี้ ถ้ามันเกิดอย่างนี้ถึงต้องทำสมาธิเข้ามาให้มันสงบเข้ามา สงบเข้ามา สิ่งที่สงบเข้ามามันจะรวมตัวลงเป็นมรรค ๘

สิ่งที่เป็นมรรค ๘ ถ้ารวมตัวเป็นมรรค ๘ มันต้องมีอำนาจวาสนา ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา เกิดแสงสว่าง ถ้าอำนาจเรามีมากจิตบางดวงสว่างมาก สว่างขนาดไหนเราก็อยู่กับผู้รู้สว่าง มันสว่างขนาดไหนออกไปจากไหน? ออกไปจากผู้รู้นี้ ผู้รู้คือตัวจิต จิตมันสงบเข้ามาแล้วมันสว่างของมันเอง สิ่งที่สว่างของมันเอง สิ่งนี้ถ้าเป็น ถ้าคิดนะ ถ้าเราไปคิดสิ่งนี้ นี่ต่างหากถึงเป็นอุปกิเลส อุปกิเลสคือกิเลสอย่างละเอียด

ขณะที่ความฟุ้งซ่าน ความทุกข์จากภายนอก การแบกหาม การอาบเหงื่อต่างน้ำสิ่งนี้เป็นความทุกข์หยาบๆ จากภายนอก ความทุกข์ใจมันเผาผลาญหัวใจ ความคิดเผาผลาญใจนอนไม่หลับ ความคิดทำให้เราฟุ้งซ่าน เป็นความทุกข์จากภายใน

ขณะที่จิตมันสงบเข้ามา สิ่งนี้มันสว่างไสว มันมีความสุข สิ่งนี้เป็นความสุข มันเป็นทางมันเป็นพื้นฐาน มันจะเป็นอุปกิเลสมีที่ไหน ถ้าคนรู้จักมันนะ ถ้ามีครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์สำคัญตรงนี้ ถ้าจิตสงบขนาดไหน มีความสว่างขนาดไหน สิ่งนี้สว่างนี้เป็นพื้นฐาน

“ศีล สมาธิ ปัญญา” ถ้าไม่มีสมาธิ ไม่มีฐานตัวนี้แล้วมันจะเกิด จิตนี้ไม่มีกิเลสบังคับบัญชาได้อย่างไร ถ้าจิตมันฟุ้งซ่าน จิตมันมีความรู้สึกอยู่ที่นี่ มันแบกหามความรู้สึกอันนี้ มันจะลงถึงฐานตัวนี้ไม่ได้ ถ้าลงถึงฐานตัวนี้ไม่ได้ความสว่างมันก็ไม่เกิด ในเมื่อความสว่างไม่เกิด มันไม่มีความสว่าง มันก็เหมือนกับแบกทุกข์ไว้ทั้งหัวใจ

แต่ขณะที่เรามีอำนาจวาสนา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เรากำหนดพุทโธ เรามีสติสัมปชัญญะ ถ้ามันสงบลงขนาดไหน มันเกิดแสงสว่างขนาดไหน ครูบาอาจารย์ว่าสว่างก็อยู่กับสว่างนั้น อยู่กับผู้รู้ว่าสว่าง สว่างขนาดไหนมันอยู่ชั่วคราวมันก็ถอนออกมา มันจะต้องถอนออกมาแล้วกำหนดพุทโธเข้าไปพยายามให้มีความสุขอย่างนั้น

ถ้าอยากสว่าง นี่มันไปเสริมกิเลส มันไปเสริมว่าอุปกิเลสด้วยความเข้าใจผิด แล้วยังไปเสริมกิเลส อยากได้ อยากเด่น อยากดี อยากเป็นอย่างนั้นอีก มันจะเป็นอย่างนั้นหรือไม่เป็นอย่างนั้น มันเป็นคราวไป อาหารมีอันเรากินอาหารนี้อร่อย มีอันเรากินข้าวกินซาก มันก็เปลี่ยนอุปาย ถ้าเราไม่เปลี่ยนอุปายการประพฤติปฏิบัติเราเราก็ตกอยู่

กิเลสมันรู้ทันนะ จะทำนี่พุทโธแล้ว กำหนดพุทโธแล้วเดี๋ยวจะสงบแล้ว เดี่ยวจะเป็นอย่างที่เราพอใจแล้ว จิตจะลงอย่างนั้นนะ วิปัสสนิกหมดเลย สิ่งนี้เป็นการสร้างกรอบไว้ในหัวใจ แล้วใจนี้มันจะลงสมาธิได้อย่างไร ในเมื่อกิเลสมันออกหน้า กิเลสมันสร้างแผนการ มันสร้างล้อมกรอบไว้ให้หัวใจอยู่ในอำนาจของมัน

แต่ถ้าเราปล่อย เราประพฤติปฏิบัติไปจนมันแบกหามมันจนทุกข์ จิตนี้แบกอาการอย่างนี้ จิตนี้ตั้งสติอย่างนี้สัมผัสคลุกคลานอย่างนี้ จนเบื่อหน่าย จนมีความทุกข์นะ ปล่อยมันเถอะ ถ้ามันจะเป็นอย่างไอก็ให้มันเป็นไปตามสัจจะความจริงอันนั้น แล้วเราก็กำหนดสติไว้ เดี่ยวก็สว่างเดี๋ยวก็สงบอีก ถ้าไปติดมันก็เป็นอุปกิเลส ถ้าไม่ติดมัน สิ่งนี้เป็นพื้นฐาน

สิ่งที่เป็นพื้นฐาน “ศีล สมาธิ ปัญญา” ถ้าสงบขนาดไหน ตั้งไว้อยู่กับผู้รู้ อยู่กับสติตลอดไป ให้สว่าง สว่างแบบไม่เข้มนัก สว่างแบบจางๆ ก็ได้ สว่างขนาดกลางก็ได้ สว่างจนใส สว่างขนาดไหนที่อยู่ที่อำนาจวาสนา อยู่ที่ครั้งคราวของจิตที่ลงขนาดนั้น มันสมดุลขนาดไหนมันจะเป็นสภาวะแบบนั้น

ถ้ามันถอนออกมา สิ่งที่ถอนออกมาเราน้อมสิ่งนี้ไปให้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นี่คือสติปัญฐาน ๔ งานของจิต งานของการรู้คันกิเลส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้

สิ่งที่ว่าฟังธรรมๆ การฟังธรรมนี้ฟังธรรมจากครูบาอาจารย์ “จากใจดวงหนึ่งให้กับใจดวงหนึ่ง” ขณะที่ฟังมันเป็นการเบิกความเห็นผิดของเราในหัวใจ ขณะที่เรานั่งฟังธรรมถ้าจิตเราสงบเข้ามา เราจะเห็นอย่างที่ครูบาอาจารย์แสดงก็ได้ มันจะสว่างขึ้นมาในขณะนั้นก็ได้ มันจะสงบมาขนาดไหนมันเป็นไปได้ตลอดเวลา

เพราะจิตนี้ไม่เคยตาย จิตนี้เป็นพลังงานที่รับรู้ตลอดเวลา ขณะที่ฟังธรรมอยู่สงบก็ได้ ขณะที่ฟังธรรมอยู่ปัญญาเกิดก็ได้ ขณะที่เราประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ขึ้นไป สิ่งนี้ย้อนกลับเข้ามาจากภายในมันจะเป็นความเป็นไปของจิตดวงนั้น เข้ามาถึงขนาดไหนน้อมออกไปให้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม แล้วถ้ายกขึ้นวิปัสสนาได้ สิ่งที่วิปัสสนาได้นี้เป็นการแก้กิเลส

การจะแก้กิเลสมันต้องมีเหตุมีผล อย่าให้สิ่งที่การประพฤติปฏิบัติที่เป็นหญ้าปากคอกอย่างนี้ แล้วก็มาสร้างสมให้เราเสริมกิเลส ให้กิเลสค้นหาความทะยานอยากในการประพฤติปฏิบัติ

ธรรมของเราไม่ก้าวหน้าเลย ในการประพฤติปฏิบัติธรรมของเราล้มลุกคลุกคลาน นอนข่มอยู่ในกิเลสนะ แล้วก็ว่าสิ่งที่การประพฤติปฏิบัติคือฆ่ากิเลส ฆ่ากิเลสหรือกิเลสฆ่าเรา

กิเลสมันฆ่าการประพฤติปฏิบัติของเรา กิเลสทำลายเรา กิเลสทำลายโอกาสที่เราจะก้าวหน้าเดินขึ้นไป โอกาสที่เราจะเดินวิปัสสนาญาณ สมถกรรมฐาน ฐานที่มั่นของการทำงาน เรามีฐานใหม่ เรามีที่ว่างใหม่ เรามีพื้นที่ที่จะทำงานใหม่

ถ้าพื้นที่ของเราเต็มไปด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เต็มไปด้วยสิ่งที่เป็นปฏิคุณในหัวใจ แล้วจะไปทำอะไรในเมื่อใจมันสกปรก ทำอะไรไปมันก็ของสกปรกทั้งนั้นละ ถ้าเราทำ ความสงบของใจเข้ามามันจะเป็นความสะอาดเข้ามา สิ่งทีพลังงานสะอาดมันถึงทำงานให้เป็นประโยชน์ของเราขึ้นมา

สิ่งที่เป็นมิด เป็นอาวุธ เป็นอะไรต่างๆ มันเอาไว้เพื่อสร้างสมปัญญาขึ้นมาหล่อเลี้ยงใจ ทำอาหารขึ้นมาก็มาเลี้ยงร่างกายเพื่อให้ร่างกายได้กินอาหารนี้เพื่อดำรงชีวิต แต่ทำไมเอามิดมา ทำลายตัวเอง ทำไมไปเอาปัญญาของเรามาเชือดคอเราเอง ปฏิบัติไปว่าง ว่างนะ สิ่งนี้ว่างหมด ว่างไปไหนในเมื่อยังไม่ทำอะไรเลย เวลาธรรมมันผุดขึ้นมาเข้าใจแล้วก็ว่างมีความสุข

เวลาจิตสว่างไสว ว่าง กลัวนะ กลัวนี่เป็นอุปกิเลส กลัวนี่จะไม่ใช่ประโยชน์กับเรา เราจะไปติดกับกิเลส เรามีสติ เรามีกรุณาอาจารย์คอยควบคุม สิ่งทีกรุณาอาจารย์ควบคุมนี้ชี้ย้อน สิ่งทีกลับมาจากภายใน ย้อนกลับทวนกระแสเข้าไป สิ่งทีการประพฤติปฏิบัติ ถ้ากำหนดพุทโธแล้ว จิตสงบไม่ได้ต้องใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ขณะที่กำหนดพุทโธ รั้มโม สังโม นี่เป็นคำบริกรรม ถ้ามีสติ สิ่งนี้จะย้อนกลับมา ถ้าสิ่งนี้เราทำไม่ได้ สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติ

“จรีตนิสสัย” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งสาวก-สาวกะไว้ เอตทัคคะ ๘๐ องค์ แล้วแต่จรีตนิสสัยของแต่ละองค์ที่จะมีความชำนาญออกไปแต่ละบุคคล ถ้าความชำนาญของแต่ละบุคคลชำนาญอย่างไรต้องทำตามความชำนาญนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะให้งานขึ้นนั้นๆ เลยแล้วประพฤติปฏิบัติไปตรงกับกิเลส ตรงกับความต้องการ ตรงกับพิษภัยของใจดวงนั้น มันจะทำลายพิษภัยในใจดวงนั้นออกมาเป็นขึ้นเป็นตอน นั่นเป็นสิ่งที่ว่าปจจตนิสสัย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรากำหนดพุทโธ พุทโธของเรา พุทโธขนาดไหนมันไม่ลง มันต่อต้าน มันอึดอัด “ปัญญาอบรมสมาธิ” ถ้าปัญญาอบรมสมาธิความคิดอย่างนี้มันทำลายสิ่งที่เป็นพิษเป็น

ภัย ความคิดเราเป็นพิษเป็นภัยเพราะเรามีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก กิเลสค้นหาความทะยานอยากเกิดจากจิต จิตที่การเกิดอยู่นี้กิเลสมีแน่นอน เราประพฤติปฏิบัตินี้กิเลสมีแน่นอน

แต่กิเลสนี้เพราะเราฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเรามีศรัทธา มีความเชื่อ มีวาสนา กิเลสตัวนี้ถ้าไปเดินการประพฤติปฏิบัติ กำหนดพุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิอันนี้มันเป็นมรรค เป็นมรรคคือเอาสิ่งที่...มีติดตัวเองก็เป็นแปล เป็นขาดแปล แต่ถ้าไปทำประโยชน์มันก็ได้ประโยชน์กับร่างกาย

ความคิดที่ว่าค้นหาความทะยานอยาก ต้องเอาสิ่งนี้ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค สิ่งที่เป็นค้นหาเป็นสมุทัยเอามาคิดไม่ได้ เอามาคิดมันเป็นค้นหา

มันเป็นค้นหามันเป็นความคิดโดยธรรมชาติ แล้วถ้าเรามีความคิดอย่างนี้ เราเกิดเป็นมนุษย์อย่างนี้มีความคิดอย่างนี้ แล้วความคิดนี้เป็นทุกข์ ทำไมเราใช้ความคิดไปแก้ความคิดไม่ได้ละ ทำไมจิตแก้จิตไม่ได้หรือ

จิตนี้ไปดูกาย พิจารณากาย จิตนี้คือปล่อยกายเข้ามา จิตพิจารณาจิตก็พิจารณาปล่อยจิตเข้ามา ถ้าจิตมันติดอยู่ปัญญามันติดอยู่อย่างนี้มันเป็นค้นหาความทะยานอยาก แต่ถ้าเราพยายามเอาเข้ามาให้เป็นประโยชน์ไม่ได้หรือ ถ้าเป็นประโยชน์สิ่งนี้มันเป็นมรรค สิ่งที่เป็นมรรค ครูบาอาจารย์จะชักนำสิ่งนี้ได้ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ คิดไม่ได้ คิดไม่ได้ เพราะเรามีกิเลส ถ้าเราเป็นกิเลสคิดอย่างนี้มันเป็นกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันเป็นสมุทัย ถ้ามันเป็นสิ่งที่แสวงหามาเพื่อกิเลส กิเลสคือค้นหาความทะยานอยาก ค้นหามันอยากใหญ่ มันอยากใหญ่ อยากมีอำนาจ อยากปกครองโลก ถ้าเราส่งเสริมมันอันนั้นเป็นกิเลส

แต่ถ้าเราหาสิ่งต่างๆ มาเพื่อดำรงชีวิต เราเกิดมามีหัวใจ เกิดมามีร่างกายนี้มันต้องการอาหารของมัน สิ่งอาหารของมัน เราทำโดยสัมมาอาชีวะ คือความถูกต้อง ศีลธรรม โดยถูกต้องตามศีล ตามธรรม เราทำหน้าที่การงานของเรา แล้วได้สิ่งนี้ขึ้นมาเพื่อดำรงชีวิต สิ่งนี้มันเป็นกิเลสไปไหน ในเมื่อเรามีร่างกายและจิตใจมันต้องเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง มันเป็นสัมมาอาชีวะ สิ่งที่เป็นสัมมาอาชีวะนี้เป็นสัมมาอาชีวะทางโลกๆ นะ แต่ถ้าเรามีปัญญาอย่างนี้ขึ้นมา มันจะเป็นสัมมาอาชีวะของใจที่เดียวนะ

ในเมื่อใจมันฟุ้งซ่าน ค้นหาความทะยานอยากมันพาให้ทุกข์ สิ่งที่ทำให้ทุกข์คือสิ่งที่ เป็นพิษเป็นภัยเลวร้ายหัวใจนี้มาตลอด แต่ขณะที่ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีศรัทธา ความเชื่อ พยายามจะใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ความเชื่อแล้วใคร่ครวญจิตเข้ามา ใคร่ครวญสิ่งนี้เข้ามา ปัญญาอย่างนี้จะทำสิ่งที่ เป็นพิษเป็นภัย

ปัญญาอันหนึ่งเป็นพิษเป็นภัย ปัญญาอันหนึ่งเป็นน้ำอมฤต อมตรธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะมีสติ เพราะมีความรู้สึก เพราะมีสิ่งที่ปรารถนาดี สิ่งที่ต้องการดีกับใคร? ปรารถนาดีกับเรานะ ถ้าเราไม่ปรารถนาดีกับเรา เวลาความคิดที่เกิดขึ้นโดยกิเลสควบคุมมันจะคิด ออกไปจากเรื่องโลกๆ คิดออกไปเรื่องของการสะสม เรื่องของการหามาเก็บเพื่อความมั่นคงของ ชีวิต มันคิดไปอย่างนั้นนะ

แต่มันไม่ได้คิดเลยว่าไม่มีสิ่งใดมั่นคงในชีวิต โลกนี้สมบัติผลัดกันชม สิ่งที่เกิดขึ้นมาเป็น สมบัติของโลก ใครมีปัญญาก็ไปเอาสิ่งนั้นมารักษาไว้ชั่วคราว ไม่มีสิ่งใดคงที่เลย สมมุติกันขึ้นมา เงินก็สมมุติกันขึ้นมา แร่ธาตุต่างๆ ก็สมมุติกันขึ้นมา วิทยาศาสตร์ก็คิดค้นกันขึ้นมา ใช้ชั่วคราวๆ แล้วเราไปเอาสิ่งที่ชั่วคราวมาเป็นความมั่นคงกับชีวิต

ชีวิตไหนจะมั่นคงล่ะ ชีวิตจะมั่นคงด้วยสิ่งที่เข้าไปหาสิ่งที่ เป็นหัวใจ หัวใจนี้มั่นคง ความ รับรู้ต่างๆ คุณงามความดีอยู่ที่ใจทั้งหมด สิ่งที่เหมาะสมมาเกิดมาจากใจ อารมณ์วาสนาเกิดมาจากใจ ความถือกะนอง ความแสดงออกของใจ ใจก็ใจกะนอง

คนมีคุณงามความดีในหัวใจ มันแสดงออกมาเป็นคุณงามความดี แม้แต่สัตว์มันเห็นจาก แววดา มันยังรู้เลยว่าคนนี้มีเมตตา กับมันหรือคนนี้จะหลอกกินมัน เห็นไหม สัตว์มันยังรู้จักเรื่อง ของความรู้สึกที่แสดงออกมาจากหัวใจ หัวใจนะ สิ่งที่เป็นคุณงามความดี สิ่งที่ยกย่องขึ้นมา มัน เป็นสิ่งที่ เป็นมรรคได้ สิ่งที่เป็นมรรค เหตุอันนี้เราพลักขึ้นมาเป็นคุณงามความดีได้นะ สัตว์มัน มองเห็นสายตา มันยังรู้เลยว่าสายตานี้รักหรือไม่รัก สายตานี้อาฆาตหรือไม่อาฆาต

ทำไมสัตว์มันยังรู้จากแววตาของมนุษย์ได้ แล้วมนุษย์จะไปทำคุณงามความดีของจิต มันจะ ใช้ปัญญาอย่างนี้เข้ามาทำลายสิ่งที่ เป็นความสกปรกโสภณของใจของมันไม่ได้ ถ้ากิเลสมันมี อำนาจ กิเลสมันอยากใหญ่ มันจะส่งออก มันจะทำลายโอกาสของเราทั้งหมดเลย

แต่ถ้าเรามีครูบาอาจารย์เข้ามา ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์จาก
 เอตทัคคะ สวากแต่ละบุคคลๆ จิตนิสัยเป็นอย่างนั้น ถ้ามีครูบาอาจารย์ของเราก็นำมาเรื่องของ
 อานาจาสนาของเรา ถ้าเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาของเราใคร่ครวญเข้ามา มันเป็นมรรค
 ทั้งหมด มันเป็นสัจจะความจริงทั้งหมดถ้ามีสติ เว้นไว้แต่ขาดสติอันนั้นต่างหากถึงเป็นกิเลส
 เพราะขาดสติ

“สติ” สติเป็นมรรค ๘ สติหนึ่งในมรรค ๘ มรรค ๘ สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ เพียรชอบ
 งานชอบ สติชอบ สมาธิชอบ ถ้ามีสติ สติอยู่ในมรรค แล้วเรามีสติขึ้นมา เราสร้างขึ้นมา แล้วมัน
 เป็นสติของเราเองในหัวใจ สติเกิดขึ้นมาจากระลึกรู้ สติเกิดจากใจไม่ใช่ใจ ใจคือพลังงานธาตุรู้
 อันหนึ่ง ถ้าธาตุรู้อันหนึ่ง ธาตุนี้มันเปลวได้ เปลวเพราะอะไรเพราะมันมีกิเลสตัณหาความทะยาน
 อยากปกคลุมไว้ มันก็เหม่อลอยไปตามอำนาจของมัน นี่คืออวิชชา

ถ้ามีสติขึ้นมา สติเข้าไปควบคุมอวิชชา ไปควบคุมพลังงานอันนั้น พลังงานที่เป็นอวิชชา ที่
 มันออกไปเหม่อลอยไปตามอำนาจของมันนี่สติก็ไปควบคุมมัน นี่มรรคมันก็เกิดจากตรงนี้ มรรค
 เกิดจากสติ สติเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญาอันนี้เป็นปัญญาอย่างโลกๆ ปัญญาอบรมสมาธิมันจะ
 ใคร่ครวญเข้ามา ใคร่ครวญทำความสะอาดของใจเข้ามา

ถ้าใจสะอาดเข้ามามันก็ปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางคือปล่อยวางอารมณ์ความรู้สึก ปล่อยวาง
 ความคิด ปล่อยวางสิ่งที่เบกห้าม ปล่อยวางสิ่งที่เป็นโทษ ปล่อยวางสิ่งต่างๆ เข้ามา มันก็ปล่อยวาง
 เข้ามา สติเราพร้อมขึ้นมา ฝึกฝนอย่างนี้ ถ้าเราฝึก เราใช้สติเข้าควบคุมเข้ามา ปัญญาอย่างนี้มันจะ
 ย้อนกลับเข้ามา ถ้าย้อนกลับเข้ามา นี่มันเป็นการแก้กิเลสนะ ไม่ใช่ส่งเสริมกิเลสหรอก

ถ้าเป็นการส่งเสริมกิเลส เริ่มต้นตั้งแต่ว่าธรรมคุณ กิเลสก็ส่งเสริมให้เราเตลิดเปิดเปิงไปนะ
 มันจินตนาการได้นะ ผุดขึ้นมาความรู้แบบนี้เป็นโศดาบัน ความรู้แบบนี้เข้าใจอย่างนี้เป็น
 สกิทาคามี เป็นอนาคามี จนสิ้นกิเลสนะ

สิ้นกิเลสไปไหน ในเมื่อมันไม่ได้ทำอะไรเลย อริยสัจไม่เกิดขึ้นในหัวใจ สติปัญญา ๔ ไม่
 มี อริยสัจเกิดใหม่ จิตนี้ไม่ได้กลั่นออกมาจากอริยสัจ อาการของความเป็นสัมมาเป็นมรรคไม่เกิด
 ในหัวใจ

ฟังก์ชั่นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นตาข่ายนะ เป็นตาข่ายที่ร้อยสัตว์ชนสัตว์ไว้ เรายังออกจากข่าย ให้กิเลสมันหลุดกระซากลากไปจน ถึงกับหมดโอกาสนะ แต่ถ้าเรามีโอกาส โอกาสคือโอกาสของสติของเรา ย้อนกลับมาอย่างนี้ ตั้ง สติขึ้นมา ถ้าสติย้อนกลับมา ปัญญาอบรมสมาธิย้อนกลับมาทำลาย ทำลายสิ่งที่เป็น ใตโครก ความสกปรกโสมม ให้หาพื้นที่ สิ่งที่เป็นที่ สิ่งนี้ถึงจะเป็นการแก้กิเลส

วิธีการแก้กิเลส พอจิตสงบเข้ามา สติ สมาธิเกิดขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นสิ่งนี้มีมรรคหลาย ๆ มรรค ของโลก โลกเขาบอกสัมมาอาชีวะทางโลก อย่างนี้เป็นโลก มรรคของอภิปุสส์ แต่อภิปุสส์หรือจะเป็นอุบาสก อุบาสิกา หรือภิกษุก็แล้วแต่ ถ้าเกิดมรรคจากภายในใครจะเห็นได้ละ การแสดงออก ของจิต จิตแสดงออกมาขนาดไหน นั่นคือจรตนิสัย คือการแสดงออกของใจ คือกะนองมันก็แสดง ออกไปขนาดนั้น ถ้ามันสงบเสงี่ยมเข้ามา มันมีฐานของมันเข้ามา

เพราะจิต พอเวลามันสงบเข้ามามันมีความสุข มันไม่ต้องการออกไปกระทบสิ่งใด มันจะ หาแต่ความสุขของมันนะ สิ่งที่มีความสุขของมัน นี้อย่างนี้ก็คิด คิดอะไร คิดความสงบ นี่กรรมฐาน ตรงนี้เป็นฐาน ฐานที่จะยกขึ้นวิปัสสนา แต่ถ้าคิดในฐานนี้ ถ้าสว่างก็เป็นอุปกิเลส ถ้าคิดเป็น อุปกิเลส ถ้าไม่คิดอันนี้เป็นอุปการณ อันนี้เป็นหนึ่งในพื้นฐานของจิตที่ยกขึ้นวิปัสสนา

ถ้าธรรมผุดขึ้นมา ผุดขึ้นมาเพราะสิ่งนี้เป็นโอกาสเป็นอำนาจาสนาของจิต จิตมีอำนาจา สนา สิ่งนี้มันแสดงตัวออกมา สิ่งที่เราแสดงตัวออกมาสิ่งนี้เรารู้ เราเสวยความรู้สึก เราเสวย ความสุขอันนี้แล้วเราก้าว ต้องก้าวหน้าต่อไป ถ้าก้าวหน้าต่อไป สิ่งนี้ยกขึ้นนะ ถ้ายกขึ้นวิปัสสนา นั้นนะไป ถ้ายกขึ้นวิปัสสนา เครื่องจะแก้กิเลส ไม่ใช่ส่งเสริมกิเลส ถ้ากิเลสมันส่งเสริมกิเลสมัน คิด คิดแล้วอยู่ในวังวนอย่างนี้ แล้ววังวนอย่างนี้

เวลาจิตว่างๆ โลกนี้ว่างหมด ว่าง ลองมองขึ้นไปในอากาศสิ มองขึ้นไปบนฟ้า ว่างหมดเลย ความว่างนะ ความว่างของบรรยากาศ เวลาเกิดพายุละ เกิดฝนตกฟ้าร้อง มันว่างมาจากไหนละ มัน มีบรรยากาศ แต่ความว่างของสุญญากาศ ถ้าพื้นบรรยากาศนี้ไปมันจะเป็นสุญญากาศ ถ้าพื้น บรรยากาศ ถ้าเราอยู่ในความว่าง ว่างในสุญญากาศ มันคิดว่าเป็นธรรม ถ้าเป็นธรรมอย่างนี้มัน ทำให้โลกครอบงำ โลกครอบงำนะ เวลาฝนตก เวลาฟ้าร้องฟ้าผ่านี่กลัวมาก กลัวจนวิ่งหลบวิ่ง หนีนะ

แต่ถ้าเป็นอวกาศมันไม่มีสิ่งนี้ สภาวธรรมคือเหมือนกัน เข้ากับธรรมได้ทั้งหมด สิ่ง
สภาวธรรมเหมือนกันมันจะไม่ตื่นโลก มันจะไม่ตื่นอารมณ์ความรู้สึก มันจะไม่ตื่นกับพายุ
ปั่นป่วนของสังคม สังคมมีโอกาสพายุปั่นป่วน มันมีสังคมมันมีความเป็นไป แล้วถ้ามันเป็นความ
ว่างทำไมมันเกิดละ ทำไมมันเกิดพายุ ทำไมเกิดฟ้าผ่า ทำไมมันเกิดฝนตก ทำไมมันเกิดเป็นไปละ
แต่ถ้ามันเป็นอวกาศมันมีสิ่งนี้ไหมละ? มันไม่มีสิ่งนี้

การจะขึ้นไปอวกาศขึ้นอย่างไร? สิ่งที่การขึ้นอวกาศ วิปัสสนาทำลายสิ่งที่เป็นกิเลสค้นหา
ความทะยานอยาก สิ่งที่ค้นหาความทะยานอยาก มันอยากมาจากไหนละ มันอยากมาจากจิต จิตนี้
ติดไปหมดนะ จิตนี้ติดไปหมด เกิดจากไหน กาย เวทนา จิต ธรรม สิ่งนี้มันเกาะเกี่ยว แล้วนี่คือฐาน
ของกิเลส จิตอาศัยสิ่งนี้เป็นพื้นฐานแล้วออกหาเหยื่อ สิ่งที่ออกหาเหยื่อนะ อาศัยหัวใจของสัตว์
โลก จับถ่าในหัวใจของสัตว์โลก จับถ่า เานี้เป็นพื้นฐานแล้วออกไปหาเหยื่อข้างนอก แล้วเราก็
ตื่นไปกับโลก เราไม่เข้าใจเรื่องของกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ทั้งๆ ที่เกิดมาพบธรรมขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่างไว้ ๕,๐๐๐ ปี แล้วเราเกิดมาถึงกลางพุทธ
ศาสนา ศาสนาเจริญรุ่งเรือง รุ่งเรืองจากไหน? รุ่งเรืองจากใจของครูบาอาจารย์ รุ่งเรืองจากใจนะ
ไม่ใช่รุ่งเรืองจากตู้ จากหนังสือ จากสิ่งต่างๆ รุ่งเรืองจากใจเพราะใจดวงนี้รู้

ธรรมและวินัยเกิดมาจากไหน? เกิดมาจากใจวิมุตติสุขขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า ออกมาเป็นกิริยา ออกมาเป็นสภาวธรรมอันนั้น นี่ก็เหมือนกันถ้ารุ่งเรืองจากใจครูบาอาจารย์
มันถึงจะขึ้นนำตรงนี้ได้ ธรรมผุดก็รู้ว่าธรรมผุด แสงสว่างเกิดขึ้นมาขนาดไหนก็รู้ว่าแสงสว่าง สิ่งนี้
เป็นพื้นฐานทั้งหมด สิ่งที่เป็นพื้นฐานไม่เป็นกิเลส แต่ถ้าติดต่างหากเป็นกิเลส กิเลสคือค้นหาความ
ทะยานอยากที่มันไฟล่เอาสิ่งนี้เป็นอาวุธแล้วทำลายต่างหากละ

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์มันจะทำลายได้อย่างไร มันทำลายไม่ได้เพราะสติสัมปชัญญะเข้ามา
ประคอง สิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์นะ สิ่งนั้นจะเป็นอาวุธ สิ่งนี้จะเป็นธรรมอาวุธ ธรรมจักรเกิดจาก
ใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะเกิดจากสัมมาอาชีวะ สัมมาคือความถูกต้อง เลี้ยง
ชีวิต เลี้ยงจิตชอบ ทำงานชอบ เพียรชอบ สิ่งที่เพียรชอบ ยกออกวิปัสสนา

ถ้าวิปัสสนาเห็นในกาย เวทนา จิต ธรรม ชำระกาย เวทนา จิต ธรรม ชำระคือการน้อมนำใจ
ไปคลี่คลาย คลี่คลายออกให้เห็นกาย สภาวะกายเป็นอย่างไร สภาวะกายที่เห็นสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมา

ชั่วครั้งชั่วคราว จับต้องได้ไหม จับต้องไม่ได้ ไม่มีพื้นฐาน พื้นฐานในการทำงาน นี่ครูบาอาจารย์สำคัญมาก เพราะเราเห็นสภาวะมันมีความตื่นเต้น

เวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บวชก็บวชมาจากธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศากยบุตรพุทธชินรสเกิดมาจากธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วได้ประโยชน์โภชผลมาจากไหนละ กิเลสมันต่อต้านนะ

นี่เหมือนกัน อยู่กับครูกับอาจารย์ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ชี้เข้ามาจากภายใน ถ้าชี้เข้ามาจากภายใน ถ้ามันเห็นธรรมตามสภาวะครูบาอาจารย์ มันเห็นธรรมสภาวะครูบาอาจารย์มันเป็นอวกาศ สิ่งที่เป็นอวกาศมันจะให้ผลต่อเนื่อง มันจะสมานเป็นเนื้อเดียวกัน มันจะไม่ตื่นโลก แต่ถ้าเป็นบรรยากาศ สิ่งที่เป็นบรรยากาศมันไม่ชำระกิเลสของมันเลย มันปั่นป่วนไปตามฤดูกาล มรสุมต่างๆ เกิดขึ้นมาตามฤดูกาลของมัน เมฆหมอกแล้วแต่พลังงานที่แผดเผาขึ้นมาให้น้ำวนเวียนไปในบรรยากาศนี้

แล้วเราก็ออยู่ในบรรยากาศนี้ แล้วเราก็อว่างๆ ว่างๆ ทำไมเราไปตื่นเต้นกับสภาวะของโลกทั้งหมดเลย ถ้าว่างๆ สิ่งที่เป็นว่างๆ มันว่างมาจากไหน สิ่งทีพลังงานที่จะขับเคลื่อนออกไปจากอวกาศ มันไปจากไหนละ

นี่ก็เหมือนกัน เราไปจำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราไปจำธรรมของครูบาอาจารย์มา ถ้าจำมาขนาดไหนเวลาออกไปในอวกาศ เพราะเวลาทำความสงบของใจขึ้นมา อย่างที่ว่าอุปกิเลสมันสงบเข้ามา นี่มันเป็นขยะนะ สิ่งที่เป็นขยะ เวลาเราทำสิ่งที่ประโยชน์ เป็นดาวเทียมยิงไปในอวกาศ เราไปใช้ใครละ? เราไปใช้บริการของผู้ที่เขามียานขนส่ง ยานขนส่งขึ้นไป

นี่ก็เหมือนกันเราไปอ่านธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราไปฟังธรรมของครูบาอาจารย์ นี่มันเป็นสิ่งที่ว่ามันเป็นยานขนส่งของครูบาอาจารย์ เราขึ้นไป พอขึ้นไปแล้ว พอจิตว่าง จิตมันขึ้นไปในอวกาศ เพราะมันอาศัยบริการของเขา มันไม่ขึ้นมาจากความเป็นจริงของใจ ในเมื่อสิ่งที่ไม่เป็นความเป็นจริงของใจ มันขึ้นไปแล้ว ดาวเทียมขึ้นไปหมดอายุขัยของมัน มันเป็นขยะ เป็นขยะอวกาศ สิ่งทีกลับมาในโลกก็ทำลายโลก นี่มันต้องตกมาโดยธรรมชาติของมัน

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กับครูบาอาจารย์ที่ทำหัวใจให้พ้นจากกิเลส ท่านมียานอวกาศของท่านเอง ท่านมีความรู้แจ้ง ความรู้แจ้งในการโศดาปัตติมรรค โศดาปัตติผล สกิทาคามรรค สกิทาคาผล สิ่งทีอหัตตมรรค อหัตตผลขึ้นไปเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป นี่มันขึ้นไปบนอวกาศ มันไม่ได้ขึ้นไปอยู่ในบรรยากาศ

สิ่งที่ขึ้นไปอยู่ในบรรยากาศ กิเลสมันพาหุลอก หลอกให้หมุนเวียนไปในบรรยากาศนี้ แล้วหมุนออกไปอยู่ในบรรยากาศ แล้วก็ดิ้นเดินไปกับเขาอะ เพราะอะไร เพราะมันรักษาตัวมันเองไม่ได้ แม้แต่ขึ้นไปในอวกาศมันก็ต้องตกลงมาโดยธรรมชาติของมัน เพราะมันมีแรงดึงดูดของกิเลส ในเมื่อกิเลสมันมีแรงดึงดูดอยู่มันไปไหนไม่ได้หรอก มันต้องกลับมา กลับมาแรงดึงดูดของโลกนี่แหละ

แต่ถ้าเป็นอวกาศของธรรมนะ อวกาศของจิตของธรรมที่วิปัสสนาขึ้นมาจนเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป วิปัสสนาเข้าไป ในอวกาศนั้น ดวงดาวมีจักรวาล ดวงดาวเกิดดับ อวกาศก็ไม่สนใจนะ อวกาศนั้นดาวเกิดใหม่ก็มี ดาวถึงกับตายไปก็มี ดวงดาวเกิดในอวกาศ ดาวหาง ดาวต่างๆ รวมตัวขึ้นมาเป็นดาวหางใหม่ มันอยู่ในอวกาศนั้น

ใจนี้เป็นธรรมไม่ดิ้นเดิน ใจที่เป็นธรรม สิ่งที่เป็นธรรม หัวใจนี้เป็นธรรม แม้แต่เกิดใหม่ ดาวเกิดใหม่ ดาวดับไป ดาวแตกสลายไป ดาวหางเกิดใหม่ สิ่งต่างๆ อยู่ในจักรวาลนะ อยู่ในอวกาศนั้น อยู่ในสิ่งต่างๆ นั้น สิ่งต่างๆ นั้นไม่ดิ้นเดินกับจักรวาลนั้นเลย เพราะอะไร เพราะจิตมันปล่อยกิเลสตามความเป็นจริง

มันมีเทคนิคของมัน มันมีเครื่องมือของมัน มันมีการกระทำของมัน การกระทำโศดาปัตติมรรค โศดาปัตติผล สกิทาคามรรค สกิทาคาผล อนาคามรรค อนาคาผล อหัตตมรรค อหัตตผล จนมรรค ๔ ผล ๔ บุคคล ๘ จำพวก พ้นออกไปเป็นนิพพาน ๑ สิ่งที่เป็นนิพพาน ๑ นั้นถึงจะเป็นสภาวะธรรมจริง

สิ่งที่เป็นสภาวะธรรมจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมอันนี้ ถึงได้ปฎิญาณว่า “ปัญจวัคคีย์เธอได้ยินไหมว่าเราเป็นพระอรหันต์” อยู่กันมา ๖ ปีนะ ศึกษาคันถวืานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถ่มกรองด้วยปฎิญาณญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับเจ้าลัทธิต่างๆ

สิ่งที่เป็นเจ้าลัทธิต่างๆ เขาจะปฏิญาณตนขนาดไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิเสธมาตลอดเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลั่นกรองเรื่องอริยสัจ เรื่องมรรคญาณออก แล้ววางศาสนาไว้ให้พวกเราก้าวเดิน

สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เป็นสิ่งที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง เป็นมัชฌิมาปฏิปทา เครื่องดำเนิน “ทางสายกลาง” อตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้เสพ ไม่ควรไปยุ่งกับมัน เห็นไหม วางมัชฌิมาปฏิปทาไว้ให้สัตว์เป็นผู้ที่ดำเนิน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “พุทธวิสัย” ปัญญาที่ใครจะกว้างขวางเท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นไปไม่ได้ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัญญาญาณกลั่นกรอง โลกมาให้เราแล้ว ๒,๕๐๐ กว่าปีนะ แล้วก็วางธรรมไว้ให้เราก้าวเดิน แล้วทำไมเราไม่เชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำไมเราใช้กิเลสประพฤติปฏิบัติละ ทำไมเราไปส่งเสริมกิเลสให้กิเลสมีอำนาจบาตรใหญ่ในหัวใจของเราละ ทำไมหัวใจของเราให้กิเลสมันกดขี่ขนาดนั้น ทำลายแม้แต่การประพฤติปฏิบัติ ทำลายแต่โอกาส ทำลายชีวิต ทำลายให้เราต้องจำนนกับการเกิด และการตาย

แต่ถ้าเราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเกิดถึงกลางพุทธศาสนา พบครูบาอาจารย์ของเราที่ทำให้ศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาในหัวใจ ครูบาอาจารย์ของเราถึงคอยชี้แนะ ประคอง คอยชี้แนะ “พ่อแม่ครูจารย์” เลี้ยงจิตใจ จิตใจมันประคองขึ้นมาอย่างไรให้เกิดมรรคญาณแล้วทำลายขึ้นมา ทำลายกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป จนถึงที่สุดให้ใจนี้เป็นอวกาศ

สิ่งที่เป็นอวกาศ ดาวจะเกิด ดาวจะดับ สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมาในอวกาศนั้นไม่ตื่นเต้น แต่ถ้าเป็นบรรยากาศ ฤดูกาลทำให้เราทุกข์เรายาก จิตเราจะเป็นอวกาศเพราะเราแก้กิเลส ไม่ได้ส่งเสริมกิเลส เอวัง